

LÄS & SKRIV

3/2024

En tidning från Dyslexiförbundet
och Skrivknuten | ÅRGÅNG 26

**Wittingmetoden
hjälpte Sara Nordler
att bli advokat**

Sid 12–14

Dyslexirörelsen mötte skolministern..... Sid 3
Rapport från den tionde dyslexikongressen..... Sid 8–9
De startade en podcast om sin dyslexi..... Sid 11

Prins Carl Philip
Dyslexiförbundets beskyddare

Innehåll

Först om främst sid 3-4

Tema:

Tillgänglig utbildning

“Skamligt av UHR att så många stoppas” sid 6-7

Dyslexiförbundet i SPSM:s nationella råd sid 7

HD-dom mot Malmö kommun sid 7

Nyheter

Den tionde dyslexikongressen sid 8-9

Prins Carl Philip delar ut Dyslexipriset sid 10

De startade podcast om livet med dyslexi sid 11

Porträttet

I gymnasiet lärde sig Sara att läsa och skriva på nytt sid 12-14

“Wittingmetoden är läsinlärningens Rolls Royce” sid 15

Kulturtips och eldsjälén Sid 16

Projekt

Sveriges första konferens om lätt språk hölls i Malmö sid 17

Tobbess hörna sid 18

Fråga Skrivknuten sid 20

Förbundssidorna sid 22-24

Omslagsfoto: Marja Beckman

Inte kan ett föräldrakontrakt lösa barnets behov av extra stöd

Jag råkade bläddra förbi Liberalernas nya förslag om föräldrakontrakt. Detta har lett till en del funderingar.

Liberalerna föreslår ett föräldrakontrakt för de elever som riskerar att inte klara grundskolan. Samtidigt skriver de att en bra skola kan klara av mycket men inte allt. Inspiration är hämtad från Storbritannien. På sin hemsida skriver de att “kontrakten syftar till att uppvärdera och formalisera samarbetet mellan skola och hem för de elever som behöver det som mest”, och föräldraansvar blir en självklar del av skolans krav på hemmet. Vidare skriver de att föräldrarna ska se till att barnen pluggar på kvällen och inte hänger med gängen på torget.

För det första: ska skolan verkligen få ställa krav på hemmen? Och vad kan dessa krav leda till i familjerna? Flera av våra medlemmar är barn med dyslexi/dyskalkyli som riskerar att inte få godkända betyg och som kämpar otroligt under dagarna. Det stora problemet är sällan att de hänger med kriminella. Problemet är snarare risken att känna sig värdelös. Att inte få tid för återhämtning och vila eller vara ute och leka med kompisarna därför att man i stället blir tvingad att plugga och göra det kompisarna redan hunnit med i skolan på dagen.

Inte kan ett föräldrakontrakt lösa barnets behov av extra stöd. Det är något som skolan ska tillgodose! Är det inte bättre att se till att skolorna får det stöd och de resurser som behövs för att de ska kunna klara att följa skollagen

och se till att lärarna får den kunskap och vidareutbildning som kan behövas? Jag har väldigt svårt att se hur ett föräldrakontrakt ska kunna leda till att barnet plötsligt klarar av skolan och får godkända betyg.

Visst kan det finnas ett samband mellan hur man klarar av att uppnå målen och få godkända betyg i grundskolan och framtida kriminalitet, men det är långt ifrån det enda sambandet.

Jag som förälder har självklart ett ansvar att se till att mina barn mår bra och att de även får stöd till återhämtning i vardagen och avkoppling på kvällarna. Det som Liberalerna inte verkar förstå är att avkoppling kan vara så mycket mer än att hänga med kriminella gäng. Till exempel idrott, scouting, gå på bio, med mera.

För att lyckas i grundskolan vet vi att det är viktigt med en dialog mellan skolan och hemmet, men det är också viktigt att hitta individuella lösningar för varje elev.

Risken är att kontrakten får motsatt effekt. De som har svårigheter kan istället känna sig misslyckade med psykisk ohälsa som följd. Detta är en betydligt större fråga och mer mångfacetterad än vad Liberalerna verka förstå.

Catrine Folcker
Förbundsordförande
Dyslexiförbundet

Bild: Ester Hedberg

Redaktionen

Tidningen ges ut av
Dyslexiförbundet
Org nr. 857204-1930

Address: Spånga Torgväg 4
163 51 Spånga, 08-665 17 00

E-post: forbundet@dyslexi.org

Redaktionen:
Marja Beckman. E-post
marja.beckman@dyslexi.org
redaktion@dyslexi.org

Ansvarig utgivare:
Torbjörn Lundgren
Antal utgåvor: 4/år

Upplaga: 10 000 ex.

Redaktionsråd: Torbjörn
Lundgren, Marja Beckman,
Sara Rydin, Fredrik Sköfman,
Rio Helligren och Inger
Rålenius.

Tryck: Bold Printing Mitt,
Sundsvall

Annons: Fredrik Sköfman
076-145 09 77
annonser@dyslexi.org

Produktion: Marie Göransson
070-258 45 38
marie.goransson@dyslexi.org

Miljöcertifierade:
Enligt ISO14001.
Cert nr. 1410718
ISSN: 1104-8808

Nästa nummer:
vecka 47-48 2024

Insänt material: Hör gärna av
dig till redaktionen med
synpunkter och debattinlägg.
Redaktionen ansvarar inte för
insänt och ej beställt material.

Medlemmar kan lyssna
på Läs & Skriv via
medlem.dyslexi.org.

Prenumeration: 265 kr/år.
Rabatter för flera tidningar.
Beställ på förbundskansliet
08-6651700.

Prenumerationsärenden
forbundet@dyslexi.org
Vid utebliven tidning,
adressändring mm,
kontakta förbundskansliet
08-665 17 00.

Vad handlar det om?

- I maj mötte representanter från Dyslexiförbundet och Svenska Dyslexiföreningen skolminister Lotta Edholm.
- Vi pratade bland annat om lärarutbildningen, läromedel och avkodning.

Dyslexirörelsen till ministern: Använd oss!

Från vänster: Helene Kindstedt, Inger Fridolfsson, Lotta Edholm, Pernilla Söderberg och Christina Hellman.

I maj fick Dyslexiförbundet och Svenska Dyslexiföreningen för andra gången möjlighet att träffa skolminister Lotta Edholm (L). Denna gång fick vi hela 45 minuter med henne.

– Min känsla är att Lotta Edholm lyssnade på oss, samtidigt som hon säger att hon håller med oss om vissa saker och andra inte, sa Dyslexiförbundets rådgivare Helene Kindstedt efter mötet.

Utöver Helene Kindstedt deltog följande personer på mötet: Pernilla Söderberg, doktorand vid Linné-universitetet och ersättare i Dyslexiförbundets förbundsstyrelse, Christina Hellman och Inger Fridolfsson från Svenska Dyslexiföreningen samt Läs & Skrivs redaktör Marja Beckman. Från utbildningsdepartementet medverkade det opolitiska kammarrådet Marie Törn och Sigrid Rydell Blomqvist, politiskt sakkunnig.

– **Använd oss!** Dyslexiförbundet har statsbidrag och vi kan tillföra mycket med vår kompetens, påpekade Helene Kindstedt. Hon framförde dyslexirörelsens önskan om att få vara remissinstans och få möjlighet att tycka till om pågående utredningar.

Lotta Edholm svarade med en uppmaning att ta kontakt med de ansvariga för pågående utredningar och komma med spontana remissvar. Vid mötestillfället pågick flera utredningar som är relevanta för Dyslexiförbundet, till exempel “En förbättrad elevhälsa”, “Mer obligatorisk undervisningstid för elever som behöver det”, “Utveckla lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna”.

Det finns brister i det centrala innehållet i kursplanerna som påverkar lärarutbildningen. Det står till exempel ingenting om läs- och skrivinlärning i kursplanerna. Skolverkets direktiv kring elever med läs- och skrivsvårigheter innebär bland annat att ett åtgärdsprogram ska tas fram i samråd med vårdnadshavarna innan eleven får det stöd hen behöver. Eleven riskerar att förlora flera år av viktig läs- och skrivträning på grund av all byråkrati.

– Vi vet att fönstret för läs- och skrivinlärning är störst i lågstadiet. När de väl får stöd kan de ha förlorat sitt självförtroende, sade Helene Kindstedt.

Tidöavtalet innehåller satsningar på läromedel i klassrummen. Den 1 juli 2024 trädde en ny lagstiftning kring läromedel i kraft och i regeringens

Eleven riskerar att förlora flera år av viktig läs- och skrivträning på grund av all byråkrati.

budget har det avsatts 50 miljoner kronor för läromedel.

Även om detta är positivt påminde Inger Fridolfsson om att många av dagens läromedel har brister när det gäller elever med läs- och skrivsvårigheter. Skolministern föreslog att dyslexirörelsen ska boka möten med Läromedelsförfattarna och läromedelsföretagen.

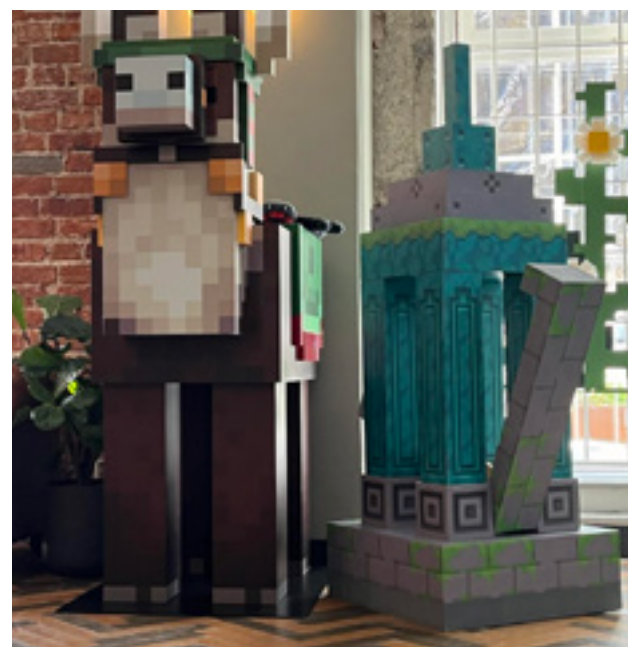
Pernilla Söderberg lyfte betygskriterierna, som är problematiskt formulerade. Kravet på läsflyt vid betygssättning sätter upp hinder för många elever med dyslexi.

– Om du har svårt med avkodning har du också svårt att bedöma om en text är lätt eller svår eftersom du kämpar med bokstäverna. Många dyslektiker kan aldrig få bra läsflyt, sade Christina Hellman.

Text och foto: Marja Beckman

Microsoft och Mojang Studios i samarbete med Prinsparets Stiftelse.

Nytt Minecraftspel tränar bokstäver på ett lekfullt sätt

I slutet av maj lanserades Minecraft Learning-spelet Dexi Ville. Spelet, som lär ut bokstäver och motiverar till läsning, har utvecklats av ägarna Microsoft och Mojang Studios i samarbete med Prinsparets Stiftelse.

De flesta med barn i sin närhet har någon gång stött på Minecraft, ett äventyrs- och byggspelet där spelaren utforskar en värld som är

byggd av kuber. Även varelser, växter och föremål är kubformade.

I spelet Minecraft education används Minecraftmiljön till utbildning. Den 30 maj lanserades spelet Dexi Ville där du lär dig bokstäver och tränar läsning på ett lekfullt sätt.

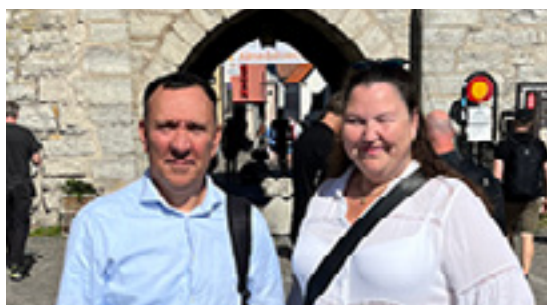
Dyslexiförbundets kanslichef Helene Kindstedt var på invigningen och berättar att de lärare som testkört spelet säger att eleverna är motiverade och gillar det.

Helene fick också testa att spela och kommenterar det så här:

– Även om jag inte hann så långt in i spelet (jag behöver träna mina Minecraft-skills onekligen!) så hann jag se många fina inkluderande inslag som vår målgrupp kommer uppskatta! Spelet riktar sig till elever med dyslexi men gynnar alla.

Text: Marja Beckman Foto: Helene Kindstedt

Foto: Privat

Fredrik Sköfman och Helene Kindstedt

Dyslexiförbundet var på Almedalsveckan

Dyslexiförbundet fanns på plats under politikerveckan på Gotland, Almedalsveckan, den sista veckan i juni. Helene Kindstedt som är kanslichef och rådgivare och Fredrik Sköfman, marknadsansvarig, hann delta på flera olika programpunkter. De knöt också nya, värdefulla kontakter.

De mötte till exempel representanter från fackföreningsrörelsen, och lyssnade på ett seminarium om skärmens konsekvenser för barn. De deltog även på ett par seminarium om skolforskning.

Enkät visar hur olika europeiska länder arbetar med diagnoser

Den europeiska dyslexiorganisationen EDA (European Dyslexia Association) har gjort en enkätundersökning om hur arbetet med dyslexi och andra neurodivergenta diagnoser (till exempel adhd och autism) ser ut i olika länder i Europa. Strategiplanen Neurodiversity at work kommer att översättas till svenska.

När det finns så olika definitioner i olika länder är risken att diagnosen förstås och hanteras väldigt olika nationellt och internationellt. Den 18–20 oktober 2024 anordnar EDA en konferens i Aten, Grekland. Sommaren 2025 äger en ny konferens rum i Wien i Österrike.

Dyslexiförbundets representant i EDA är Pernilla Söderberg, som också är ledamot i Dyslexiförbundets styrelse och universitetsadjunkt vid Linnéuniversitetet.

Nyhet!

Anna Fouganthine

Christer Jacobson

NAVET

– ett nytt testmaterial för att i skolan kartlägga viktiga delar av elevers läs- och skrivförmåga

Anna Fouganthine och Christer Jacobson har utvecklat det nya testmaterialet.

NAVET är avsett för årskurs 1–9 och gymnasiet och består av två normerade test och ett självskattningsformulär.

Nonordsdiktamen kartlägger elevens fonologiska färdigheter.

Avkodning av ord kartlägger elevens avkodningsförmåga och består av 8 olika ordlistor som möjliggör omtestning.

Elevenkäten är ett självskattningsformulär som ger kvalitativ information om elevens syn på sin förmåga att kunna hantera olika former av läs- och skrivrelaterade uppgifter.

Välkommen att läsa mer på www.hogrefe.se.

www.hogrefe.se

Lättlästa böcker ger alla en chans att uppleva läsglädje!

Vi har lättlästa böcker som passar barn, unga och vuxna oavsett läsförmåga, för att alla har rätt att uppleva riktig läsglädje.

Lättläst
för livet

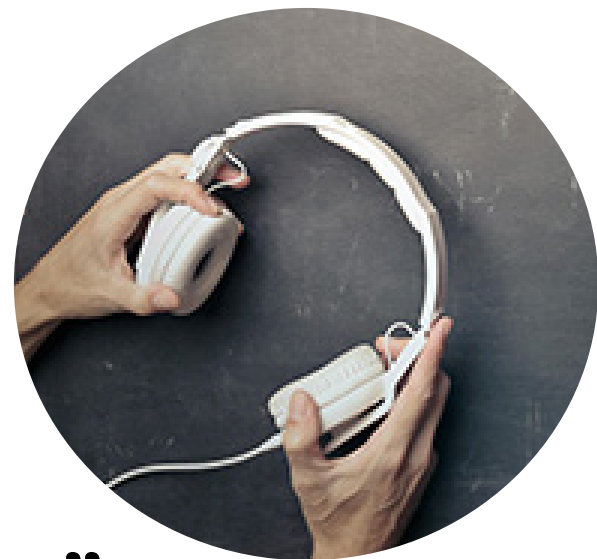
För att hjälpa till och vägleda i sökandet efter en lämplig bok har vi rivärdelat alla våra titlar. Läs mer här!

nypön förlag vilja förlag

Vad handlar det om?

- Ellen, 19 år, har svår dyslexi och vill skriva högskoleprovet, men det går inte när hon inte kan få texten uppläst.
- Hennes mamma har DO-anmält fallet, men fick avslag.
- Diskrimineringsombudsmannens utredare förklarar varför.

“Skamligt av UHR att så många ungdomar stoppas”

Annelis 19-åriga dotter Ellen har svår dyslexi, men tack vare möjligheten att lyssna på text klarade hon gymnasiet med ganska bra betyg. Nu vill hon läsa vidare på högskolan. Konkurrensen för att komma in på utbildningarna är stundtals hård, och för att förbättra sina chanser vill Ellen skriva högskoleprovet.

När hon anmälde sig till Universitets- och högskolerådet (UHR) för att få skriva provet angav hon att hon har dyslexi och behövde få texten uppläst, men det godkändes inte. Den enda anpassning hon erbjöds var förlängd provtid.

– Det hjälper inte. Hela funktionshindret handlar om att hon inte kan läsa utan att missförstå. Då spelar det inte så stor roll om man har 10 minuter eller 1 timme på sig att läsa samma mening, säger Anneli.

Bara synskadade får möjligheten att få texten uppläst. De har på grund av sin funktionsnedsättning tillgång till en speciell maskin som är godkänd för att användas på provet. Andra tekniska hjälpmedel är inte tillåtna på provet eftersom de kan göra det möjligt att fuska.

Anneli föreslog att någon av funktionärerna skulle läsa upp texten för Ellen, men det ansågs vara för dyrt.

– Då erbjöd jag mig att betala själv för den funktionärens insats, men det fick jag inte göra. Hur jag än vände och vred på det fick jag nej, berättar Anneli.

Till slut anmälde hon fallet till DO, Diskrimineringsombudsmannen. Men hon fick avslag med vändande post. Detta trots att Dyslexiförbundet har varit på informationsmöte hos DO och uppmanats att uppmuntra våra medlemmar att anmäla till DO.

Svaret var ett standardsvar med några olika tänkbara motiv till avslaget. Idag känner sig Anneli uppgiven.

– Detta stoppar hela utvecklingen för en ung människa. Hon tvingas nu att lägga sin dröm om att kunna studera på universitet helt åt sidan. Många kommer in på högskola och universitet just tack vare högskoleprovet. Jag tycker det är skamligt av UHR, att så många ungdomar stoppas. Varför inte göra som Trafikverket när man ska skaffa körkort? Där kan man boka en “dyslexitid” då en handläggare läser upp frågorna och du får svara muntligt. Trafikverket sköter detta exemplariskt, säger Anneli.

Läs DO:s svar på nästa sida.

Fotnot: Anneli och Ellen heter egentligen något annat.

Foto: Photo by MChae Lee/Unsplash

DO: “Vi har som ambition att utreda så många anmälningar som möjligt”

Läs & Skriv har talat med Maya Hald, utredare på Rättsenheten hos Diskrimineringsombudsmannen (DO). – Funktionsnedsättning är, tillsammans med etnisk tillhörighet, det område som vi får flest anmälningar om, berättar Maya Hald.

DO har som ambition att utreda så många anmälningar som möjligt, men resurserna räcker inte för allt som kommer in.

DO skickar ut två varianter på besked. Det ena informerar helt enkelt om att fallet inte omfattas av Diskrimineringslagen. Det svar som Anneli fick innehåller exempel på vanliga orsaker till varför myndigheten inte går vidare med en anmälan.

Det kan till exempel handla om att det som anmälts är föremål för granskning, rättslig prövning eller annan behandling av någon annan,

exempelvis domstol, fackförening eller organisation i civilsamhället. Andra fall kan handla om att den som anmälan handlar om vill vara anonym eller att det har gått för lång tid sedan händelsen inträffade.

– DO prioriterar allvarliga kränkningar. Jag kan också säga att vi har ganska många utredningar på gång som handlar om funktionsnedsättningar och bristande tillgänglighet i skolan, säger Maya Hald.

På do.se finns statistik och fakta om anmälningar och domar när det gäller diskriminering.

Text: Marja Beckman

Foto: Emelie B Silfverberg

Helene Kindstedt.

Dyslexiförbundet är med i SPSM:s nationella råd

Dyslexiförbundets kanslichef och rådgivare Helene Kindstedt sitter sedan i våras i SPSM:s nationella råd. SPSM är kort för Specialpedagogiska skolmyndigheten. I rådet sitter representanter från en rad olika funktionsrättsorganisationer.

Rådet har möten några gånger om året. Där rapporterar SPSM om aktuella frågor, och alla representanter får möjlighet att

berätta vad som är på gång inom deras organisation.

Så här skrev Helene Kindstedt efter sitt första möte med rådet: “Det viktigaste jag tar med mig från idag är att vi som sitter i rådet alla har olika målgrupper med olika funktionsnedsättningar. Men vi vittnar alla om samma typer av utmaningar och frågeställningar i stort. Det är klart att det finns specifika utmaningar hos vissa, men i stort tänker jag att vi borde samverka mycket mer kring våra stora frågor.”

HD dömde Malmö kommun för bristande tillgänglighet

I juni föll en unik dom i Högsta Domstolen. Malmö kommun ska nu betala skadestånd till en elev i fjärde klass som inte fått tillräckligt med stöd.

Eleven hade vissa svårigheter i skolan, främst med socialt samspel

och koncentration. Skolan gjorde en utredning som visade att eleven bedömdes ha behov av särskilt stöd, till exempel en särskild undervisningsgrupp eller anpassad studiegång. Men skolan vidtog inga åtgärder för att ge eleven särskilt stöd.

Ett par månader senare fick skolan kännedom om att eleven hade fått diagnosen autism. Kort därefter bytte eleven skola. Hösten 2018 kritiserade Skolinspektionen skolan för att den hade brutit mot Skollagen genom att inte ge eleven särskilt stöd. När

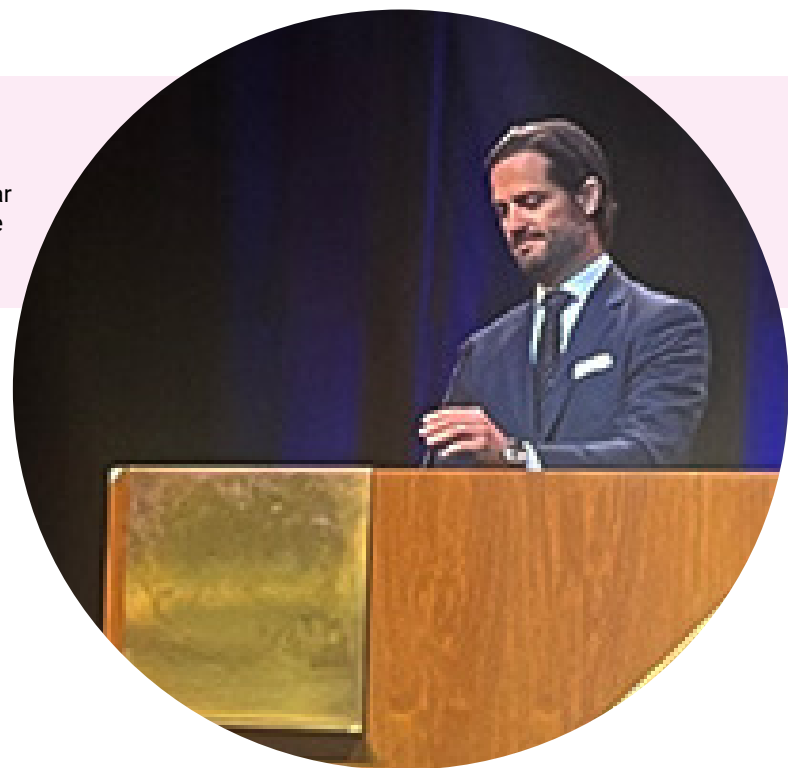
eleven väckte talan mot skolans huvudman Malmö kommun ogillades den av Tingsrätten och Hovrätten. Men Högsta Domstolen gjorde alltså en annan bedömning.

Text: Marja Beckman

Vad handlar det om?

På den tionde nordiska Dyslexikongressen talade flera olika föreläsare om bland annat gener, tidig språkträning, handskrift och dyskalkyli.

Invigningstalaren prins Carl Philip tackade publiken för att de bidrar till ett mer inkluderande samhälle.

Den tionde dyslexikongressen visade att mycket händer inom forskningen

Den tionde nordiska Dyslexikongressen ägde rum på Stockholms universitet under tre intensiva dagar i augusti.

Flera föreläsare talade om att arvet har stor betydelse för om man får läs-, skriv- och räknsvårigheter. Men även för den som bär på dyslexigener kan mycket göras för att förebygga utanförskap. Att satsa på tidiga insatser för inlärning, och att arbeta med elevers motivation och självkänsla, har stor betydelse för människors framtida utbildning och liv.

Kongressen invigdes av prins Carl Philip som har blivit en förebild för många eftersom han talar offentligt om sin dyslexi och tillsammans med sin fru Sofia driver Prinsparets stiftelse.

– Jag tror att vi alla här delar samma ambition att bidra till ett inkluderande samhälle för barn med dyslexi, sa prinsen i sitt invigningstal.

Hugh Catts, professor vid Florida State University, talade om tidig upptäckt av läs- och skrivsvårigheter. Den som har föräldrar med dyslexi löper större risk att själv få det, men läs- och skrivsvårigheterna kan variera mycket inom en familj. Doktor Catts lyfte också fram miljöfaktorer. En del har tur och bygger upp en resiliens

– en motståndskraft. Den som har otur och upplever barndomstrauman har ökad risk för att få läs- och skrivsvårigheter.

Ulrika Wolff, professor vid Göteborgs universitet och ordförande för Svenska Dyslexistiftelsen, berättade om en longitudinell studie av tidig fonologisk träning för barn i åldrarna 4–16 år. Fonologisk medvetenhet förutbestämmer ofta den tidiga läsinlärningen.

Det bästa är att börja träningen redan vid 4 års ålder, vid den ålder då de flesta barn börjar leka spontant med språket. En undersökning som Ulrika Wolff hänvisade till visade att metoden med tidig träning gynnade alla, men allra mest de barn som befinner sig i riskzonen.

Markéta Caravolas från Banger University i Wales talade om handskrift. Svårigheter att skriva för hand är inte en markör för dyslexi men det förekommer ofta svårigheter att skriva för hand bland barn med dyslexi. De som skriver för hand långsamt har oftast motoriska svårigheter, men tvekan och pauser i skrivandet beror ofta på dyslexi.

Specifika räknsvårigheter – dyskalkyli – är en diagnos som fortfarande präglas av okunskap.

Jonas Walfridsson på Danderyds sjukhus är en av få logopedier som gör dyskalkyliutredningar.

Walfridsson berättade bland annat att utredning för matematiksvårigheter bara görs i några få regioner.

75–80 procent av dem som får en dyskalkyli diagnos är flickor och kvinnor. Hälften har tidigare ställda diagnoser som npf eller dyslexi.

I det avslutande panelsamtalet sade pedagogikprofessorn Mats Myrberg att han tittar med avund på England. Där finns en samlad dyslexiorganisation – British Dyslexia Organisation. Den svenska dyslexiörelsen består idag av tre föreningar – Svenska Dyslexiföreningen, Dyslexiförbundet och föreningen för dyslektiska barn. Att skapa en paraplyorganisation skulle kräva resurser som inte finns idag, men föreningarna är i alla fall samlade i samma lokaler i Spånga utanför Stockholm.

Mats Myrberg sade också något som delvis kan sammanfatta kongressen: – Under åren har det skett en fantastisk utveckling inom forskningen, men det är fortfarande svårt för oss att tränga in på lärarutbildningarna.

Text och foto: Marja Beckman

Kongressen avslutades med ett panelsamtal mellan Christina Hellman (moderator), Mats Myrberg, Bengt Westerberg och Elisabet Reslegård.

Endast en procent av landets logopeder gör dyskalkyliutredningar, berättade logopeden Jonas Walfridsson.

Sheryl fick stipendium för att delta på kongressen

Sheryl Enrico studerar till specialpedagog vid Göteborgs universitet och var en av de cirka 60 stipendiater som deltog på kongressen. Stipendiet utlystes av Svenska Dyslexistiftelsen.

– Jag har själv dyslexi. I ansökan beskrev jag min situation. Jag fick min dyslexidiagnos direkt efter att jag gått ut gymnasiet, berättar Sheryl.

Det var sista terminen på gymnasiet som en lärarvikarie frågade ”har inte du läs- och skrivsvårigheter eller dyslexi?”. Sheryl hade inte ens tänkt i de banorna, utan kämpat på i skolan. Hon tog studenten med IG i Svenska del 2. Nu undrar hon hur det hade gått om hon hade fått diagnosen tidigare. Hade hon kunnat få bättre betyg?

Hon tvingades ta en omväg i livet och läsa upp betygen på en folkhögskola, och kom sedan in på lärarutbildningen. Nu har hon

Stipendiaten Sheryl Enrico har dyslexi och vill bli specialpedagog för att andra inte ska behöva gå samma omväg i livet som hon har gjort.

bestämt sig för att läsa vidare till specialpedagog och på så sätt kunna hjälpa andra i samma situation.

– **Jag vill inte** att folk ska gå samma väg som jag har gjort. Nu när jag får delta i den nordiska Dyslexikongressen lär jag mig mer om något som ligger mig varmt om hjärtat, säger Sheryl.

Text och foto: Marja Beckman

Fungerandemedier.se har fått ny kostym

Dyslexiförbundets sajt fungerandemedier.se har uppdaterats. Sajten beskriver hur förbundet i trettio år arbetat med att göra tillvaron tillgängligare; arbetsformer och teorier som förbundet utgått från och vad vi åstadkommit.

Där finns också intervjuer med forskare och personer med erfarenheter och kunskaper om läs- och skrivsvårigheter/dyslexi, autism, språkstörning, ADHD, intellektuell funktionsnedsättning, afasi och matematiksvårigheter/dyskalkyli.

Läs mer om arbetet med sajten i krönikan på sidan 18.

Prins Carl Philip delar ut Dyslexipriset

Fredagen den 11 oktober får vi veta vem som blir årets Dyslexipristagare. Precis som förra året kommer priset att delas ut av prins Carl Philip i Bernadottebiblioteket i Stockholms slott. Vilka som nomineras till priset i år offentliggörs i mitten av september på vår hemsida dyslexi.org.

Jyryn som utser vinnaren består i år av Anders Abrahamsson från Oribi Texthjälp, Heléne Öberg, ny generalsekreterare på Prinsparets Stiftelse, Elisabet Reslegård från #Läsrörelsen, Helene Kindstedt och Inger Rålenius från Dyslexiförbundet, samt tidigare vinnaren Susanna Cederquist från En Bild av Dyslexi.

Syftet med priset är att främja insatser utöver det vanliga som bedöms leda till positiva resultat för personer med dyslexi, dyskalkyli eller andra läs-, skriv- och räknesvårigheter. Bakom priset står Dyslexiförbundet och Oribi. Läs mer på dyslexipriset.com.

Förra årets pristagare Gulistan Kavak tog emot priset av prins Carl Philip. Med på bild är även Dyslexiförbundets ordförande Catrine Folcker.

Foto: Marja Beckman

Heléne Öberg är ny generalsekreterare för Prinsparets Stiftelse

Foto: Prinsparets Stiftelse

Den 1 september tillträdde Heléne Öberg som ny generalsekreterare för Prinsparets Stiftelse. Hon efterträder Kim Waller som flyttar till Paris. Heléne Öberg har tidigare bland annat varit ordförande för Svensk Biblioteksforening och generalsekreterare för Brukshundsklubben. Hon har även arbetat som statssekreterare under Gustaf Fridolin och Amanda Lind på Regeringskansliet.

Forskare presenterar nytt dyslexitest

Dysmate – Dyslexia Marker Test är ett nytt test som snabbt ska kunna identifiera om en individ uppvisar risk för dyslexi. Testet kommer att finnas för låg- och mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet/vuxna. Forskarna bakom testet söker fler testpersoner och bjuder in till ett digitalt seminarium den 7 oktober kl 18.30. Deltagandet i seminariet är kostnadsfritt, men man måste anmäla sig i förväg. Det gör man via adressen <https://lnu.se/dyslexikvall>

Träna basfärdigheter i matematik med Abacusa!

- Kopieringsunderlag
- Tydlig layout
- Ingen årskursbeteckning
- Kopplad till Lgra22
- Lärarhandledning

På Abacusa hämtar du de kopieringsunderlag du behöver till dina elever. De passar bra när du vill individualisera undervisningen.

Kartläggningmaterialet **Målet i sikte Anpassad grundskola** åk 1–3 finns också att hämta på Abacusa.

Skaffa en årsprenumerering och få tillgång till allt material.

Läs mer på www.abacusa.se eller www.askunge.se

ABACUSA

www.abacusa.se

Foto: Privat

Vad handlar det om?

- Izabelle Hallqvist och Matilda Davis berättar om, hur och varför de startade podden "Vi med Dysse".
- De har själva dyslexi och intervjuar inspirerande personer som också har det.

Izabelle pluggar upp sina gymnasiebetyg på Malmö folkhögskola och drömmer om att bli förskollärare eller fotograf. Matilda arbetar som handläggare på Arbetsförmedlingen men vill utbilda sig till sjuksköterska.

De startade en podcast om livet med dyslexi

Med podcasten "Vi med Dysse" vill Izabelle Hallqvist och Matilda Davis inspirera och informera om dyslexi.

Izabelle Hallqvist, 26 år, och Matilda Davis, 27, träffades på en kvällskurs för personer med dyslexi och dyskalkyli på Malmö folkhögskola. De bar båda på drömmar om att sprida kunskap om dyslexi.

– Vi öppnade upp oss om våra olika tankar, berättar Matilda.

Mötet resulterade i podcasten "Vi med Dysse" som sände sitt första avsnitt i mars 2024. Hittills har de spelat in fem avsnitt. Podden görs med stöd av Dyslexiförbundets avdelning i Malmö och studieförbundet ABF. ABF lånar ut en studio till inspelningarna.

I det första avsnittet intervjuade de pedagogen som sammanförde dem. Jörgen Carlsson Danilo är specialpedagog och undervisar på Malmö folkhögskola.

Andra intervjupersoner har de hittat genom internet och sociala medier. I skrivande stund har de talat med Tia

Holm Brodin som är personlig tränare, floristen Vilma Mathiasson, juristen Sara Nordler (som även är med i detta nummer av Läs & Skriv), samt barnboksförfattaren Camilla Brinck, en annan Läs & Skriv-profil.

Det var pedagogen Jörgen som rekryterade Izabelle och Matilda till att bli suppleanter i styrelsen för Dyslexiförbundets Malmöavdelning. Dyslexiförbundet omnämns ganska ofta i podden.

– Jörgen pratade om att de ville ha med yngre generationer i föreningen, berättar Izabelle.

När det blev årsmöte blev Matilda och Izabelle invalda i styrelsen.

Medlemmar var de sedan tidigare. Izabelle blev medlem i Dyslexiförbundet tack vare sin pappa.

– Jag pluggade på komvux i Trelleborg och hade det kämpigt. Till slut blev pappa lite trött på skolan och sa att Dyslexiförbundet finns. Han hade pratat med Catharina Åkerman som är vice ordförande på Dyslexiförbundet i Malmö. Jag ville först inte betala de 250 kronorna som medlemskapet

kostade, jag ville ha pengarna till annat. Då betalade mina föräldrar det första året. Och jag har haft väldigt mycket hjälp från Catharina under komvux-tiden. Sedan kom kvällskurserna i svenska och matte, och så går jag nu på Malmö folkhögskola.

Som nyinvalda suppleanter i styrelsen för Dyslexiförbundets avdelning i Malmö blev de uppmuntrade att starta podden.

De gör inte så mycket research inför intervjuerna. Istället ligger fokus på personernas historier och Izabelles och Matildas personliga reflektioner utifrån att de själva har dyslexi.

– Mitt mål är också att den ska nå ut till unga och ge inspiration. Att våga prata om dyslexi och satsa på det de vill. Jag hoppas att podden kan inspirera när man får höra olika personers historier, säger Matilda.

Podcasten "Vi med Dysse" kan höras på flera kanaler där poddar finns, till exempel Spotify och Apple Podcast.

Text: Marja Beckman

Vad handlar det om?

- Artikeln handlar om Sara Nordlers väg från att ha svår dyslexi till att bli advokat.
- Saras läs- och skrivsvårigheter försvann i stort sett helt när hon lärde om med hjälp av Wittingmetoden.

I gymnasiet lärde Sara sig att läsa och skriva på nytt

Sara Nordler är advokat. De stora läs- och skrivsvårigheterna från skoltiden märks knappt idag. Efter första året i gymnasiet hoppade hon av skolan för att lära sig läsa och skriva på nytt med hjälp av Wittingmetoden.

Det finns intervjuer med Sara Nordler där hon säger att “man kan bli av med sin dyslexi”. Hon vet nu att dyslexin är något kognitivt som sitter i generna. Det hon egentligen menade var att hon blev av med läs- och skrivsvårigheterna med den så kallade Wittingmetoden (som även beskrivs i en separat artikel).

Det är en varm sommardag när Läs & Skriv besöker Sara i hennes villa i Bromma strax norr om Stockholm. Bostaden är inredd med vackra och färgglada möbler. Vid sidan om sin advokatfirma driver Sara ett möbelföretag tillsammans med sin pappa, som är möbelsnickare.

I vardagsrummet finns också en välfylld bokhylla med både fack- och skönlitteratur. Sara berättar att hennes man tycker om att läsa pappersböcker, medan hon själv föredrar att lyssna på böcker.

Hon driver sin advokatfirma från bostaden. Juristexamen fick hon redan 1997, och hon var runt femtio år när hon vidareutbildade sig till advokat och därmed fick en yrkestitel som präglas av oberoende, lojalitet och etik.

Det var inte alls självklart att Sara Nordler skulle klara av att gå juristlinjen. Vi börjar från början. Sara kände inte till begreppet dyslexi när hon var liten. De första skolåren gick bra, kanske främst för att hon var vetgirig och tyckte om att lära sig saker. När hon var åtta år fick hon en hjärnhinneinflammation som tvingade henne att vara borta från skolan en längre tid. Efter det blev skolan svår.

– Jag tyckte att bokstäverna började hoppa omkring mycket. Och det var väl också att det ställdes högre krav på att texterna var mer avancerade.

Hon fick mycket hjälp hemifrån. Hon tror att hennes mamma och moster har dyslexi, men de har ändå tagit sig igenom högskoleutbildningar. Sara kommer från ett hem med många akademiker, men kände aldrig press hemifrån att själv skaffa en högre utbildning.

– Min morfar var lärare på Lärarhögskolan och präst, och han

hade precis gått i pension. Jag bodde en termin hos dem på västkusten. Där hade han hemundervisning med mig när jag blev lite piggare, jag var ju jättesjuk ett tag. Han var ju fantastisk med rim och ramsor och lekte fram kunskap, berättar Sara.

Hon tog sig sedan igenom hela grundskolan och fick riktigt bra betyg, trots att hon blandade ihop bokstäver och hoppade över ord. En anledning till att det gick bra var att hennes styvfar läste högt för henne under hela skoltiden.

– Sedan var jag aldrig mobbad av kompisarna. Men några lärare var otrevliga, de blev provocerade av att jag var aktiv på lektionerna men inte “skärpte mig” när det var prov.

Hon var också engagerad i föreningar och i att samla in pengar till behövande när skolan anordnade Operation dagsverke, något som kan ha bidragit till att höja betygen.

– Men det var förnedrande och kränkande att sitta på vissa lektioner. Jag har fortfarande drömmar om att jag inte fixar vissa ämnen, oftast matte och engelska.

Skolan blev mer krävande ju äldre Sara blev. Första året på gymnasiet fick hennes styvfar, som var professor

i sociologi, syn på en lapp på en anslagstavla på institutionen. Den handlade om dyslexi. Ett ord Sara inte hade hört talas om då, i slutet av 1980-talet. Styvfadern började fundera på om det kanske var dyslexi Sara hade. Han uppmanade henne att gå direkt till sin rektor. Rektorn hänvisade Sara till en specialpedagog som var insatt i den så kallade Wittingmetoden.

– Läraren gjorde lite olika tester. När hon gjort dem sa hon: vad är det här? Du kan ju verkligen inte läsa. Och då sa hon så här: nu har du ett vägval. Du har så stora problem, så jag måste vara ärlig med dig. Du kommer inte kunna ta körkort. Du kommer inte kunna ha något yrke där du är beroende av texter. Det kan du leva med, eller så kan vi faktiskt börja om att lära dig läsa och skriva på nytt. Men då måste

du hoppa av skolan. Du får inte läsa, vi vet inte under hur lång period men under en överskådlig period.

Istället för att gå på gymnasiet skulle Sara träffa läraren några gånger i veckan och träna med Wittingmetoden.

– Och då kände jag det är klart jag vill kunna läsa, berättar Sara.

Hon hoppade av gymnasiet, men för att inte förlora sitt sociala sammanhang fick hon vara kvar i tjejföreningen Benedicte som anordnade fester och var hejaklacksledare. Hon fick också testa olika yrken på praktikplatser, med en lön på 15 kronor i timmen.

Under två år undvek hon att läsa och skriva. Hon tejpade till och med över textremsan på tv-apparaten.

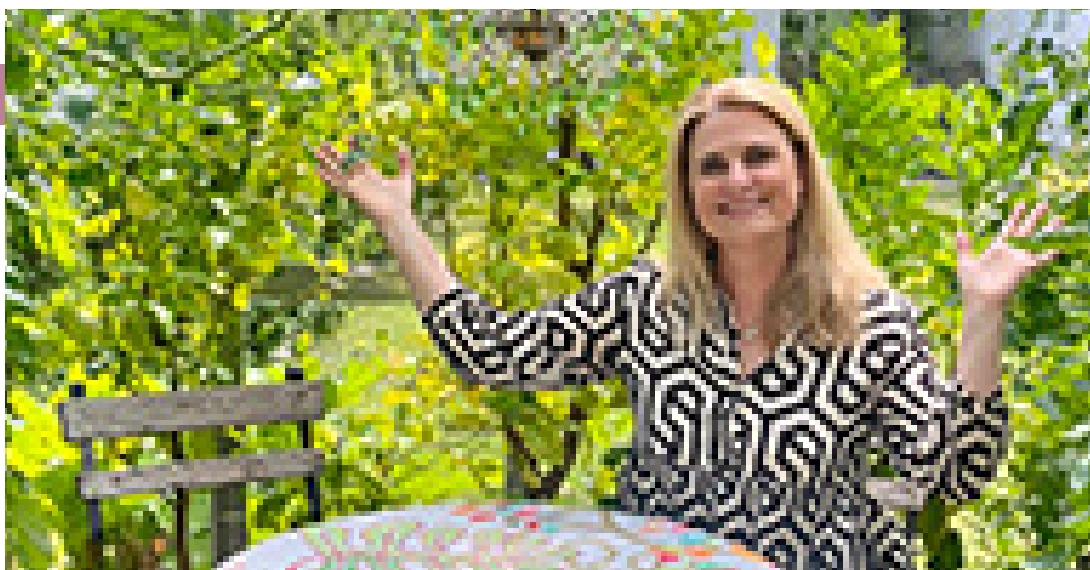
Jag höll på med Wittingmetoden i fem år, två av dessa superintensivt.

– Jag höll på med Wittingmetoden i fem år, två av dessa superintensivt. Efter det läste jag in gymnasiet på komvux, berättar Sara.

Betygen på komvux blev bra, och hon antogs på juristlinjen på Uppsala universitet.

– Där var de inte alls positiva när jag bad om längre tentatid. Vi hade bara en tenta per termin, och de sa bara nej, vad gör du här? Men jag fick tjata mig till att få en timme längre tenta.

fortsätter på sid 14 »

Året var 1993 och kunskapen om funktionsnedsättningar var inte densamma som idag. Sara fick så småningom revansch när hon anställdes som amanuens (behjälplig med viss undervisningsrelaterad administration) åt en professor på institutionen.

Hon tog examen och har vid det här laget arbetat med juridik halva sitt liv. Yrket innebär mycket läsande och det fungerar bra.

Sara Nordler fick en annorlunda gymnasietid, men hon tycker idag att det var värt det. Hon drömmer nu om att starta en skola som arbetar baserat på Wittingmetoden.

– Min utopi vore då att jag skulle vilja ha en del med nyinläring. Så man börjar och lär sig rätt från början. Jag skulle vilja ha både nyinläring och ominläring på skolan. Det skulle vara en skola för alla, inte bara de som har dyslexi, säger Sara Nordler.

Text & foto: Marja Beckman

Namn: Sara Nordler

Ålder: 53

Yrke: Advokat

Familj: Man och två barn, 20 och 22 år gamla.

Bor: Bromma utanför Stockholm.

Uppvuxen: I Uppsala och Storvreta.

Bakgrund: Blev klar med juristutbildningen 1997 och arbetar sedan dess i finansbranschen. Startade eget bolag 2015 och vidareutbildade sig till advokat. Hon tog advokatexamen 2022.

Aktuell: Driver ett nätverk, "Women in finance (WIF) Sweden", där kvinnor i finansbranschen träffas och berikar och peppar varandra. Vid sidan om advokatarbetet driver Sara också ett familjeföretag där konst möter möbler, tillsammans med sin pappa som är formgivare och möbelsnickare.

Läs mer om Wittingmetoden på nästa sida!

Hegas Mera

Läsfrämja lättare. Och läsfrämja mer.

MeraHegas tar läslusten vidare in i klassrummet. Vi ger ut arbetsmaterial och läromedel som lever upp till lgr22. Som gör lästräningen roligare och lättare. För starka läsare formar framtiden. Och du formar läsarna.

LÄSNYCKLAR OCH LEKTIONS-MATERIAL. HITTAR DU PÅ MERÄNEGASSE

HÄR ÄR NÅGRA AV VÅRA ARBETSMATERIAL. JUST DESSA ÄR KORTSPEL!

UNDERLÄTTA LÄSPROCESSER? STARTA BOKCIRKLAR SOM FUNKAR? VI HAR FORTBILDNINGEN DU BEÖVER!

MeraHegas hittar du hos hegas.se, Läromedia och Adlibris.

Vad handlar det om?

- Denna artikel beskriver Wittingmetoden, en metod för nyinlärning och ominlärning för den som har läs- och skrivsvårigheter.
- Wittingmetoden utvecklades på 1940-, 50- och 60-talen av universitetslektorn Maja Witting.
- Sara Nordler berättar på sidan 12–14 om hur hon fick hjälp av Wittingmetoden.

Jag har mött många elever i olika åldrar som övervunnit sina läs- och skrivsvårigheter med hjälp av Witting-metoden, säger Kerstin Hyrefelt.

“Wittingmetoden är läsinlärningens Rolls Royce”

Wittingmetoden är läsinlärningens Rolls Royce-metod.

Orden kommer lite skämtsamt från Kerstin Hyrefelt, svensklärare, special- och dyslexipedagog samt styrelseledamot i Svenska Dyslexiföreningen.

– **Det finns förstås** inte bara ett sätt att måla ett hus eller att baka bullar, men min erfarenhet är att man alltid lyckas med Wittingmetoden, säger Kerstin Hyrefelt.

Metoden utvecklades från slutet av 1940-talet till början av 1960-talet av Maja Witting (1923–2016) som var lektor i specialpedagogik vid Uppsala universitet. Det är en noggrann och individanpassad metod som både kan användas vid nyinlärning och ominlärning när eleven är äldre och har läs- och skrivsvårigheter. Metoden fungerar också för dem som har svenska som andraspråk.

– Många som har läs- och skrivsvårigheter har svårt att uppfatta och minnas ordningsföljden i avspråkljuden i ord och skillnaden

mellan likartade språkljud. Andra svårigheter kan vara att hålla reda på läsriktningen. Med Wittingmetoden tränas eleven grundligt och systematiskt, berättar Kerstin Hyrefelt.

Wittingmetoden börjar med ett samtal där svårigheterna kartläggs. Undervisningen som sedan följer sker en till en och är indelad mellan teknik och förståelse. I korta pass på tjugo minuter åt gången, 3–4 gånger i veckan, får eleven dels träna avlyssningskrivning koncentrerat, med alla sinnen närvarande, dels träna förståelse.

– Artikulationen är viktig, och underlättar för eleven att minnas språkljuden. Man går inte vidare förrän eleven är säker. Sedan ökas svårighetsgraden i elevens egen takt. Eleven utsätts aldrig för misslyckanden.

Förståelsen övas muntligt med fri association. Det leder till att det passiva ordförrådet blir aktivt. Man skapar texter med orden.

I början av ominlärningen ska eleven inte läsa med ögonen, utan i stället lyssna på inlästa böcker.

– Många som har svårt med läsningen har lagt sig till med felaktiga strategier när det gäller läsning, förklarar Kerstin Hyrefelt.

Metakognition är ett centralt begrepp inom metoden och det innebär att eleven hela tiden ska ha koll på vad hen kan och ännu inte kan.

Ominlärning är ingen quick-fix. Det krävs en till en-undervisning i korta pass under lång tid.

Wittingmetodens inställning och övertygelse är att det inte finns några hopplösa fall. Det är aldrig för sent. Alla kan lära sig att läsa och skriva.

– Jag har mött många elever i olika åldrar som övervunnit sina läs- och skrivsvårigheter med hjälp av Witting-metoden, säger Kerstin Hyrefelt.

Text: Marja Beckman

Mer information om Wittingmetoden finns på <https://wittingbok.se> och <https://wittingmetoden.se>

Språkliga svårigheter i skolan: vad kan vi göra?

Av: Julia Andersson, Elvira Ashby
Förlag: Studentlitteratur
Utgivningsår: 2024
Format: Tryckt

Här beskrivs forskningsbaserade metoder för att arbeta med språkutveckling i låg- och mellanstadiet. Att arbeta med textens struktur, använda visuellt stöd samt metakognitiva strategier är tre viktiga verktyg.
www.studentlitteratur.se/om-oss/press

Skolbibliotek nu! – Skolbibliotek som pedagogisk funktion

Av: Linnea Lundquist, Jonna Bruce
Förlag: Hegas
Utgivningsår: 2024
Format: Tryckt

Linnea Lindquist är rektor och skoldebattör. Hon har lång erfarenhet av att utveckla och lyfta skolverksamhet. Tillsammans med skolbibliotekarie Jonna Bruce skriver hon om hur skolbiblioteket är en av de viktigaste vägarna till en skola med hög läskunnighet.

Text: Elisabet Wallin

Petra Forsgard

“Svårt att själv veta vilka rättigheter man har”

Petra Forsgard blev medlem i Dyslexiförbundet i samband med en dysleximässa i Sollentuna för elva år sedan. Hennes son hade då nyligen fått diagnosen dyslexi. Utskicken hon fick efter att hon blivit medlem på mässan väckte hennes intresse för förbundet. Hon började engagera sig, och för åtta år sedan blev hon ordförande i Uppsaladistriktet. Tyvärr upplever hon en negativ utveckling.

– **Skolan säger att** alla ska få hjälp oavsett diagnos, att utredning hos logoped inte behövs. Men det fungerar inte i praktiken. Dessutom är det svårt att få remiss till utredning i Uppsala.

När Petras son utreddes för dyslexi kom initiativet däremot från skolans specialpedagog. Hon behövde inte själv vara en drivande förälder. Att skolan gör sin del är en nödvändighet.

– Det är svårt att själv veta vilka rättigheter man har. Och hur ska man veta vilka hjälpmedel man kan fråga efter när man inte vet vilka som finns? Den kunskapen borde skolan bidra med.

Så trots att Dyslexiförbundet i Uppsala borde behövas mer än någonsin, upplever Petra att det är svårt att nå ut till målgruppen. Uppsala är ett aktivt distrikt som ordnar föreläsningar, fikaträffar och familjeläger. Hur många som kommer varierar. För Petra är det tillfällena då man träffas och arbetar mot gemensamma mål som betyder mest. Hon minns till exempel en sammankomst med förbundet 2019 i Bollnäs.

– Det är när man är tillsammans och får träffa folk som det är som roligast, det är då man får den där riktiga energikicken!

Text: Elisabet Wallin

trugs
teach reading Using Games

Engelska kortspel för lästräning

15 läsnivåer i tre förpackningar
Nu kan vi erbjuda en enklare version av engelska Trugs stora låda! Varje förpackning innehåller 375 ord i fem nivåer fördelade på 15 kortspel i ökande svårighetsgrad. Samma roliga och effektiva spel som i svenska Trugs och i övriga engelska kortlekar!

Ord från nivå 1, 3, 5 och 8

Ingrid Häggström – bornholmsmodellen.se
Astrid Frylmark – ordaf.se

Sveriges första konferens om lätt språk hölls i Malmö

I maj höll vi en konferens om talat lätt språk. Den är en del i projektet SELSI, som förbundet är en del av.

Dyslexiförbundet anordnade en konferens om talat lätt språk i Malmö den 23 maj. Den var kopplad till vårt arbete i projektet SELSI (Spoken Easy Language for Social Inclusion). Ämnet handlade om SELSI:s arbete, med ett särskilt fokus på talböcker.

På agendan för dagen stod bland annat:

- Presentation av Malmö folkhögskola, där konferensen hölls.
- En presentation om talböcker av Ulrica Lejbro, specialist på talböcker på Myndigheten för tillgängliga medier.

- Presentationer från SELSI-teamet med resultat från tester gjorda i Slovenien, Sverige och Litauen.
- En användarpanel av personer som har deltagit i SELSI-tester.
- Ett föredrag om AAC (Augmentative and Alternative Communication) av Marika Schütz, logoped.

Det var den första konferensen om talat lätt språk i Sverige. Cirka 40 personer deltog i konferensen på plats och ytterligare 40-50 personer online.

Vi filmade konferensen. Detta gör att deltagarna kan se innehållet fler gånger. Inspelningen går att se på hemsidan <https://selsi.eu/> eller via QR-koden här intill.

Text och foto: Sara Rydin

Alla partner i projektet.

Foto: SELSI

Logoped Marika Schütz pratade om ACC (Augmentative and Alternative Communication), en metod att tala för att nå fram till alla.

Foto: SELSI

Ta dina dokument till nästa nivå

Vi är stolta att presentera OrbitNote, vårt senaste verktyg inom PDF-teknologi!

OrbitNote är ett kraftfullt och mångsidigt verktyg som öppnar upp helt nya möjligheter för att hantera och arbeta med PDF-filer, speciellt utformat för skol- och utbildningssektorn.

Läs mer och starta en gratis testperiod här

En grundutbildning i likheter och olikheter

Sommaren har varit varm.

Från verandan har jag sett äpplena växa till sig, från dag till dag, för att till sist förädlas till must. Även från datorskärmen har värmen stigit. Jag har gått igenom och förnyat Dyslexiförbundets sajt fungerandemedier.se.

Trettio års samlade erfarenheter: resultat från projekt Dyslexiförbundet drivit eller medverkat i. På sidan är det ofta filmade intervjuer. Intressanta resonemang som forskare och andra bidragit med. Indelningen börjar med Människans förutsättningar. Medverkat har personer med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi, autism, språkstörning, ADHD, intellektuell funktionsnedsättning, afasi och matematiksvårigheter/dyskalkyli.

De har fått möjlighet att själva bestämma utformningen och prioriteringarna i projekten. På en forskarkonferens i Lund fick forskarna prioritera vilka aspekter på tillgänglighet som de ansåg vara viktigast. Sen fick våra projektdeltagare göra samma sak. Rangordningen blev ganska olika. Det som forskarna ansåg vara mindre intressant, kom inte så sällan högt upp på listan för dem som var direkt berörda.

Under rubrikerna Olika förmågor och Olika diagnoser berättar våra deltagare öppenlystigt, med egna ord, hur de fungerar. De får i filmerna berätta utan att bli styrda av någon. Dialogformen, i en grupp där deltagarna har förtroende för varandra, visade sig locka fram iakttagelser som deltagarna inte tidigare kunnat sätta ord på.

Den som tar sig tid att lyssna igenom dessa filmer får en grundutbildning i likheter och olikheter mellan olika individer. En kunskap som jag tror är svår att finna någon annan stans.

Nästa steg på sidan är Mediernas möjligheter. Idag går det att anpassa världen efter människors olika förutsättningar. Till medier räknas också det skrivna språket och pedagogiken.

Slutligen Interaktionen. Resonemang om Brukarmedverkan och om det som brukar kallas Universell utformning, Människa datorinteraktion, eller Det vidgade textbegreppet.

En viktig inkörsport för oss som var med från början var kontakten med Elsie Nygrens forskning om vad som händer när manuellt skrivande blir digitalt. Hon studerade redan på 1980-talet sjukjournalernas grafiska form, där all information skrevs i

Torbjörn Lundgren

Bild: Ester Hedberg

kolumner. Hon bytte ut informationen mot kryss och bad sen läkarna säga något om patienten. De kunde förklara oerhört mycket, utan tillgång till någon direkt information. Men när formulären digitaliserades försvann ibland den grafiska formen. Då blev det mer krävande att tillgodogöra sig innehållet.

Från verandan ser jag att äppelträdet börjar få sina första gula blad. Jag tänker att våra deltagare i projekten besitter erfarenhet, som utvecklare, språkvetare och pedagoger bör känna till för att inte mot sin vilja skapa utanförskap.

Arvsfonden läggs inte ner

I förra numret av Läs&Skriv berättade vi att riksrevisorn lagt förslag om att lägga ner Arvsfonden och att medlen skulle överföra till statskassan. Vi var kritiska liksom många andra. Civilsamhället behöver finansiering till projekt nerifrån. Nu i början av september beslutade regeringen att inte lägga ner Arvsfonden.

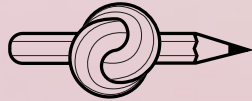
Böcker och spel som får barns språk- och läsutveckling att lyfta.

Vi samarbetar med Dyslexiförbundet

Tack för att ni är Dyslexiförbundets
samarbetspartner. Med ert stöd kan vi fortsätta
att göra vardagen enklare för alla som har
svårt att läsa, skriva och räkna.

Kontakta Helene Kindstedt Rådgivare på Skrivknuten:
skrivknuten@dyslexi.org eller
073 415 77 88

Problemet för elever med dyslexi är oftast inte att tala och förstå språket, utan kopplingen mellan den fysiska texten och språkets ljud.

Fråga Skrivknuten

Fråga: Jag har dyslexi och tycker att engelskan i skolan är väldigt svår. Nu ska vi välja B-språk och jag undrar om det är någon idé att jag ens försöker läsa ett nytt språk?

Svar: Engelska är ett språk som många dyslektiker har svårt med. Det är helt enkelt så att språkljuden inte låter som de stavas. Det betyder inte att eleven ska välja bort ett B-språk. Elever med dyslexi som har svårt med engelska kan klara sig bättre med exempelvis spanska.

Problemet för elever med dyslexi är oftast inte att tala och förstå språket, utan kopplingen mellan den fysiska texten och språkets ljud. En elev med dyslexi kan ha stor hjälp av mer systematisk undervisning, med fler repetitioner.

SPSM säger att "explicit träning kring språkets uppbyggnad, stavningsregler och kopplingen mellan bokstäver och de olika ljuden behövs."

Att utforska och säkerställa att de anpassningar som rekommenderas i logopedåterkopplingen är bra.

Oavsett så är det ju viktigt att fokusera på att förstå och att kunna tala språket och att tona ner grammatik, stavning, och så vidare. Fokusera på glädjen i språket och tona ner det skriftliga och stavning på detaljnivå.

Text: Helene Kindstedt

Se slutkonferensen för SELSI online! Lär dig mer om talat lätt språk. Den 17 oktober kl. 9-16 visas hela konferensen online. Konferensspråk är engelska. Anmäl dig via QR-koden.

NYHET!

WorldPenScan Go!

Digital Skannerpenna som klarar

Textfångst OCR – känner igen 55 skanningspråk: Skanna till fil och få texten uppläst och visad på den inbyggda pekskärmen eller skanna direkt till andra enheter

Skanna, översätt och lyssna: Skanna och få texten översatt och visad på skärmen samt uppläst på det översatta språket

Tvåvägs översättning – polyglott klarar 112 språkvarianter: Tala till pennan på ett språk och få det översatt och skrivet på skärmen samt uppläst på det översatta språket

Tal till text (diktering): Diktera till pennan och få det utskrivet på skärmen. Både text och inspelat ljud kan överföras till andra enheter

Pennan fungerar helt fristående med den inbyggda displayen! eller med Win/ Mac/ iOS/ Android GRATIS APP. Ansluts till Internet med WiFi och till andra enheter med Bluetooth/USB

Exceptionellt mycket funktioner i en mycket behändig storlek

XnX Data AB
Box 6058, 192 06 Sollentuna, Tel: 08-626 71 00
www.xnndata.se, E-post: info@xnndata.se

Skolstil

Skolstil är ett skrivprogram med bokstavsljud och talsyntes för elever

- som lär sig att läsa
- som har dyslexi
- inom sfi

Enkelt att använda

www.skolstil.se

Appversion

Acapela tal (2) | App Store | iOS tal (3)

Webbversion

LäroMedia Bokhandel | Skolfederation | SKOLON

Pedagogisk utvecklare: Karin Ohlis | Produktionsstöd har erhållits från SPSM

Låt hela familjen bli medlem i Dyslexiförbundet. 25 kr per person och år!

Visste du att en eller flera personer i din familj kan bli medlem i Dyslexiförbundet för 25 kronor per år? Det är möjligt tack vare att du är ordinarie medlem. Som familjemedlem deltar du gratis på alla våra webinarier. Du får även rabatt på vissa av Folksams försäkringar.

För att lägga till en familjemedlem:
Skanna QR-koden och swisha 25 kr.

I Swishs meddelandefält skriver du för- och efternamn på ordinarie medlem samt förnamn på ny familjemedlem.

Dyslexiförbundet
www.dyslexi.org

Nyheter som är lätta att läsa!

8 Sidor är en nyhetstidning med kortare meningar och enklare ord.

Sajten och nyhetsappen är gratis och skriver nyheter varje vardag.

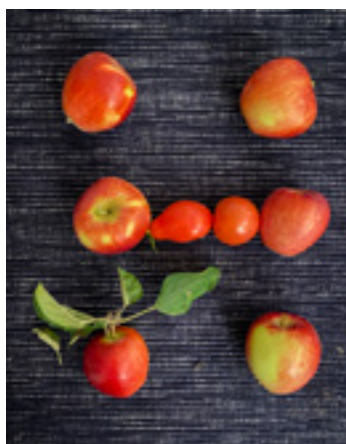
Tidningen kommer ut varje vecka.

Prova 10 nummer
för 149 kronor

Läs mer på 8sidor.se

Detta höstiga H gjordes av Ester Hedberg.

#Formadinbokstav under Dyslexiveckan!

Sedan 2017 driver Dyslexiförbundet kampanjen "Forma din bokstav" och naturligtvis vill vi även i år se era fantasifulla bokstäver!

Syftet med kampanjen är att locka alla att leka med bokstävernas former och ljud. Lek med bokstäver och ljud bidrar till att stärka barns språkliga förmågor och gör det lättare för dem att lära sig läsa och skriva. Kampanjen är också ett sätt att avdramatisera läs- och skrivsvårigheter.

Så här gör du:

- Forma din bokstav som du vill
- Fotografera eller filma bokstaven
- Dela på Facebook, Twitter och Instagram.
- Använd hashtaggen #FormaDinBokstav.

Sedan förra året pågår kampanjen under hela Dyslexiveckan, som i år inträffar den 7–13 oktober. Visst hänger du med och formar din bokstav?

Kjell-Åke Eriksson, Anders Olofsson och Lars Jusonius från sektionen i Västra Götaland i Dyslexiförbundets monter på Bokmässan 2023.

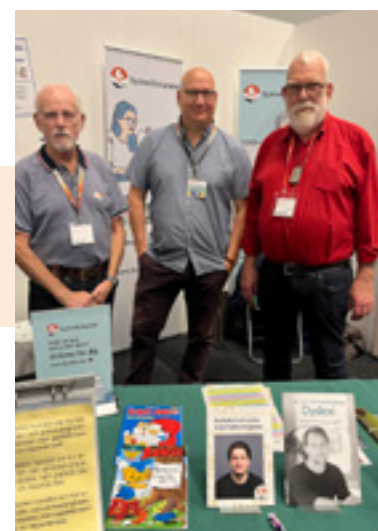

Foto: Marja Beckman

Vi deltar på seminarium om skärmfri skola

På Bokmässan i Göteborg deltar Dyslexiförbundets kanslichef Helene Kindstedt på ett seminarium med titeln Hur likvärdig är den skärmfria skolan? I panelen sitter också Essi Aho från Prinsparets stiftelse, forskaren Idor Svensson, samt Elin Ljungvall från bokförlaget Hegas. Samtalsämnet är skärmfria skolor kontra möjligheten för elever med särskilda behov att ha rätt till digitala hjälpmedel. Hur förberedd är egentligen skolan på det nya tillgänglighetsdirektivet?

Seminarieret äger rum torsdagen den 26 september klockan 16–16.45.

Dyslexiförbundets sektion i Västra Götaland kommer också att ha en monter på Bokmässan. Varmt välkomna att besöka oss!

Läs mer här:
<https://bokmassan.se/programs/hur-likvardig-ar-den-skarmfria-skolan/>

Händelse	När och var	Info/anmälan/arrangör
Det dyskalkylivänliga klassrummet – utbildning för lärare i Skåne	Digitalt via Teams, torsdagen 26 september klockan 09.00-15.00.	Arrangörer är SKED, Skånes kompetenscentrum för dyslexi och dyskalkyli: kompetenscentrum.dyslexi@skane.se
Dyskalkyli och matematikförståelse – kännetecken och strategier	Skånes universitetssjukhus i Lund, aulan, Entrégatan 7.	Arrangörer är SKED, kompetenscentrum.dyslexi@skane.se
Bokmässan i Göteborg, Dyslexiförbundet är på plats. Läs mer på sid 23.	26–29 september på Svenska Mässan i Göteborg.	Läs mer på https://bokmassan.se/
Att möta elever i läs- och skrivsvårigheter	Webbinarieserie anordnad av SPSM, i oktober–november.	Anmälan senast 1 okt. Läs programmet i kalendarieret på www.spsm.se .
Dyslexiveckan 2024	Dyslexiveckan inträffar i år 7–13 oktober.	Håll utkik efter vad som händer i ditt distrikt på https://dyslexi.org/rad-stod/dyslexiveckan-2024/
En kväll om dyslexi och presentation av Dyslexia marker test (Dysmate)	Digitalt seminarium, 7 oktober kl 18.30-21.	Gratis, men anmälan krävs på https://lnu.se/dyslexikvall
Föreläsning om dyslexi med Inger Rålenius	10 oktober kl 17.30–18, Kungsholmens bibliotek i Stockholm.	Gratis, men du måste boka plats: https://beta.biblioteket.stockholm.se/evenemang/forelasning-om-dyslexi-1
En frågestund om dyslexi	8 oktober kl 18–19. Sävjabiblioteket, Uppsala.	Mejla savjabiblioteket@uppsala.se . Arr: Dyslexiförbundet i Uppsala
Föreläsning med Inger Rålenius: Rätten att utvecklas genom hela livet	11 oktober kl 16.30-17.30 på Kajutan, Sundsvalls Bibliotek.	Arr: Dyslexiförbundet i Sundsvall
Skolportens årliga konferens för dig som möter barn med behov av särskilt stöd i förskolan.	26-27 november i Stockholm. Den kommer även att spelas in.	Läs mer på www.skolporten.se/konferenser/specialpedagogik-i-forskolan-ht24
Tillgänglig läsning i högre utbildning – vad kan vi lära av varandra?	Hybridkonferens, digitalt eller i Studiohuset, Nordenskiöldsgatan 24 i Malmö, 26 okt kl 9-16.	MTM arrangerar konferensen, som är gratis. Mer info på www.mtm.se
Lättlästdagen	Kulturen i Lund, 22 nov kl 9–16	Läs mer på Språktidningens hemsida: https://spraktidningen.se/artiklar/valkommen-till-lattlastdagen-2024/

Bild: Mattias Karlsson

Läger i Viskadalen

Dyslexiförbundet i Västra Götaland fortsätter med sin värtradition. Första helgen i maj höll de ett läger i Viskans dalgång för Dyslexiförbundets medlemmar. 48 personer deltog på lägret, där både föräldrar och barn välkomnades.

Schemat bjöd på föreläsningar, workshops, sport och lekar som uppskattades av deltagarna. Inbjudna var lärare och föreläsare, Susanna Cederqvist och specialpedagog Carola Lindbom.

Text: Rio Hellgren

Återuppstart av Distrikt Värmland

Dyslexiförbundet i Värmland tar nya tag. Med en ny styrelse i spetsen kommer de andas nytt liv i distriktet. De har redan medverkat i flertal aktiviteter och föreläsningar och satsar på att arbeta för ökad förståelse och stöd för personer med läs-, skriv och räknesvårigheter.

Text: Rio Hellgren

Läger i Uppsala

Den 14-15 september ordnade Distrikt Uppsala ett kostnadsfritt familjeläger för alla våra medlemmar, stora som små. Det blev föreläsningar, lek och grupparbeten och föreningen bjöd på god mat.

Text: Rio Hellgren

Dyslexiförbundet

Spånga torgväg 4
163 51 Spånga
Tel 08-665 17 00
helgfri tisdag-torsdag
kl 09.00 – 15.00
forbundet@dyslexi.org

Förbundsordförande
Catrine Folcker
catrine.folcker@dyslexi.org

Kanslichef
Helene Kindstedt
073-415 77 88
helene.Kindstedt@dyslexi.org

Distrikt

Distrikt Blekinge
Anders Abrahamsson
Tel: 070 836 80 53
blekinge@dyslexi.org

Distrikt Dalarna
Peter Östlund
Tel: 070-637 99 82
dalarna@dyslexi.org

Distrikt Gotland
Olle Hammarberg
Tel: 073-335 77 91
gotland@dyslexi.org

Distrikt Gävleborg
Bengt-Erik Johansson
gavleborg@dyslexi.org
bengt.erik.johansson@dyslexi.org
070-238 63 20

Distrikt Halland
Sofia Johansson
sofia.johansson@dyslexi.org
halland@dyslexi.org

Distrikt Jämtland
Vakant
jamtland@dyslexi.org

Distrikt Jönköping
Conny Gustafsson
Tel: 070-474 78 65
jonkoping@dyslexi.org

Distrikt Kalmar
Vakant
kalmar@dyslexi.org

Distrikt Kronoberg
Vakant
kronoberg@dyslexi.org

Distrikt Norrbotten
Bengt Westling
Tel: 070-200 31 84
bengt.westling@dyslexi.org

Distrikt Skåne
Mige Lundahl
072-350 86 61
skane@dyslexi.org

Distrikt Stockholm
Kicki Glasberg
Tel: 070-556 76 33
kicki.glasberg@dyslexi.org
stockholms_lan@dyslexi.org

Distrikt Sörmland
Agnetha Andersen
agnetha.andersen@dyslexi.org

Distrikt Uppsala
Petra Forsgard
Tel: 070-605 67 45
 uppsala_lan@dyslexi.org

Distrikt Värmland
Anna Ehrencrona
Tel: 070-481 88 91
varmland@dyslexi.org

Distrikt Västerbotten
Åsa Hägglund Larsson
Tel: 070-581 99 97
vasterbotten@dyslexi.org

Distrikt Västernorrland
Ådalens lokalförening
Jan Brundin
Tel: 070-343 97 51
Jan.brundin1957@outlook.com

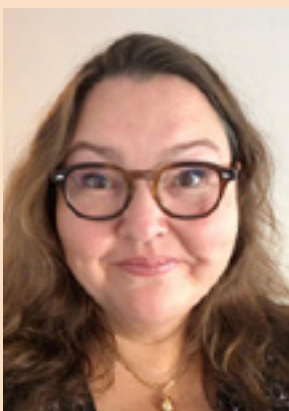
Sundsvalls lokalavdelning
Christina Stina Lennartsdotter
christina.lennartsdotter@dyslexi.org

Distrikt Västmanland
Tommy Karlsson
Tel: 070-654 64 69
vastmanland@dyslexi.org

Västra Götaland
Kjell-Åke Eriksson
Tel: 070-360 24 25
vastra_gotaland@dyslexi.org

Distrikt Örebro
Gert Andersson
Tel: 070-754 96 29
orebrolan@dyslexi.org

Distrikt Östergötland
Beatrice Svahn
Tel: 070-251 16 85
norrkoping@dyslexi.org

Skrivknuten ger råd och stöd!

På Skrivknuten kan du få råd och stöd om läs-, skriv- och räknesvårigheter. Du kan också få tips om hjälpmedel, böcker och metoder.

Rådgivning ges på telefon, men det går också att boka tid för ett personligt besök eller ett videosamtal. Det är gratis för privatpersoner. Skrivknuten tar emot studiebesök och föreläser mot en avgift.

Vår rådgivare heter Helene Kindstedt.
Mobil: 073 - 415 77 88
Epost: Skrivknuten@dyslexi.org
Post och besöksadress: Spånga torgväg 4, 163 51 Spånga

Hela denna sida är en annons

"EQUAZEN® det smarta valet."

Ny design – samma kvalitet och innehåll!

Equazen, tidigare eye q, innehåller en välstuderad och specifik kombination av fettsyror omega-3 och omega-6 från fisk och växten nattljus. Kosttillskottet som är många familjers favorit runt om världen har nu bytt utseende till en ny mer miljövänlig förpackning. Innehållet däremot är samma välbalanserade kombination av EPA, DHA och GLA.

Ny Design
Samma
innehåll!

Ny design – samma kvalitet och innehåll!

eye q utvecklades av engelska forskare i bolaget Equazen för över 20 år sedan och har sedan dess varit många familjers favorit runt om i världen. Det internationella namnet på eye q är Equazen - och så heter produkten numera också i Sverige. I samband med namnbytet övergår man också till en ny mer miljövänlig förpackning - innehållet förblir däremot samma välbalanserade kombination av fettsyror EPA, DHA och GLA.

Eftersom vår kropp behöver de essentiella fettsyror omega-3 och omega-6 och inte kan tillverka dem själv så måste de tillföras via kosten. Equazen innehåller en välstuderad och specifik kombination av fettsyror, är därför trygg att använda och ett enkelt och smidigt sätt att tillgodose det dagliga intaget.

Equazen finns som kapslar, tuggisar och flytande. Equazen säljs på apotek och i hälsobutiker.

Equazen® – det smarta valet!

För hjärnans funktion

Fettsyran DHA bidrar till att bibehålla hjärnans normala funktion. Den gynnsamma effekten uppnås vid ett dagligt intag av 250 mg DHA. Vi får i oss en del fettsyror via kosten men för att säkerställa intaget, väljer många ett högkvalitativt extra tillskott. Fleromättade fetter och dess roll för inlärning är ett växande forskningsområde.

I en svensk studie* har man för första gången visat att ett tillskott av omega-3 och omega-6 kan förbättra läsförmågan. Studien pågick under sex månader och involverade 154 västsvenska skolbarn i årskurs 3.

*Johnson, M et al. (2016). Omega 3/6 fatty acids for reading in children: a randomized, double-blind, placebo-controlled trial in 9-year-old mainstream schoolchildren in Sweden. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*.